

aytaç açıklalın

DAHABİR

Eđitim ürünlerinin değerlendirilmesi konusunda izlenen “eğitim sonuçlarının değerlendirilmesinin uzun zaman alacağı”, Türkiye eğitim sistemindeki baskın dūşünce kalıplarından birinin anlatımıdır. Sürecin her aşamasında değerlendirme yapılmasını öngören, “toplam kalite” kavramının henüz eğitim yöneticilerinin ve deneticilerinin kabul alanına girmediği bir dönemde ortaya atılan bu sayılı, öğreticilerin ve eğitim yöneticilerinin irdelemeye gerek görmeden kabullendikleri ve halen savunmaya çalıştıkları bir sığınak olmuştur. Bu anlayışın eğitim yönetimine hakim olması nedeniyle yıllar sonra eğitim ürünlerinde ortaya çıkan yanlışların ve yetersizliklerin yönetsel sorunlarını bulmak da-olanaksızlaşmıştır.

Eđitimin nitelik ve nicelik olarak belirli bir zaman dilimindeki görünümünü değerlendirme dışında tutmak dūşüncesi, çarpık bir yönetsel anlayış simgeler. Türkiye eğitim yönetiminin geleneği, ulaşılan sayısal sonuçları, olanaklar ölçüsünde geçmişin çok gerilerinden alınan sayılarla karşılaştırarak, ortaya çıkan farklılıkları, rejimin, iktidarların ya da bir dönem yöneticilerin “başarısı” olarak yorumlamaktır. Ancak bu alışkanlık, eğitimin yaşamakta olduğu darboğazlara, sorunlara, tıkanmışlıklara ilişkin olarak pek fazla işletilmemektedir. Eđitimde “anlık” bir kesit alınıp verilere dayalı olarak yapı, işleyiş ve ürüne ilişkin olarak değerlendirilmek gerektiğinde, varolan durumun kısa geçmişle, “hemen dün” ile ilişkilendirmesi ve yorumlanması izlenecek uygun bir yöntemdir. Çünkü bugünkü durum, dünkü kararların, uygulanmaların ve gerekli görülen yönlendirilmelerin sonuçlarıdır.

Eğer bir eğitim yöneticisi ya da bir okul yöneticisi, örneğin son beş yılını bu görevde sürdürmüş ise, örgütte ulaşılan sonuçları, örgütün etkililiğini, ortaya çıkan verili durumu ile üstlenmesi gerekir. Bu süreçte siyasi otoritenin isteklerinin farklılığını bir savunma aracı olarak kullanmak alışkanlığı terk edilmelidir. Üst düzey bir bürokrat ya da yönetici, farklı dönemlerde farklı siyasal görüşlerin eğitim politikalarını uygulamaya aktarmanın uzmanlık boyutunu gerçekleştiren kişi olarak, eylemlerin uzantısına ilişkin değerlendirme sonuçlarını da kabullenmek konumunda olmalıdır. Bir okul müdürü, hizmetinde olduğu okulunun son beş yılda sonuçları onuru ile taşımak zorundadır. Aynı şekilde örneğin Bakandan sonra gelen üst yöneticilerinin de son 5-7 yıldan bu yana yönettiği kurumlarda ulaşılan sonuçları, etik bir anlayışla üstlenip, onuru ile birlikte taşımaması gerekir.

Ne var ki yöneticilerin ulaşılan durumlardan her zaman yeteri kadar haberdar olduğu da savlanamaz. Geleneksel örgütlerde iletişim kanalları, genellikle üst

aytaç açıkalin

yöneticinin duymak istediği sonuçları iletmek, diğerlerini filtre etmek gibi bir hastalığa müpteladılar. Bu hastalığa çare, dürüst astların varlığı ya da üst yöneticinin sistem dışı değerlendirmeleri “can kulağı ile”/ıçtenlik ve samimiyetle dinlemeye açık olmasıdır.

Milli Eğitim Bakanlığının yaşadığı tıkanmışlık durumu, genel yönetimin diğer alt sistemlerdeki tıkanmışlıklardan farklı değildir. Ancak işlev ve öncelik olarak eğitimin bu sistemlerden farklı düşünce ve uygulamaları üretmesi beklenmektedir. Bakanlığın üst düzey yöneticilerinin bu beklentilere karşılık olacak yanıtları zamanında verebilmesi için geçerli ve güvenilir verilere gereksinimleri olduğu kanısındayım. Bu amaçla eğitim sistemimizin en uç noktasındaki kurumlarda/okullarda yaygın olarak gözlenen ve yaşanan durumlardan bir kaçının, bir anlamda kendi yönetim dönemlerinin sonuç/ürünü olarak bilgilerine sunmak istedim.

- *Öğrencilerin büyük çoğunluğu, okullarını ve derslerini çok sevmiyorlar.*
- *Okullar bir nedenle tatil edildiğinde öğrenciler de öğretmenler de seviniyorlar.*
- *Öğretmenler ve okul yöneticileri ile deneticiler arasındaki iletişim ve etkileşim, yüzeysel ve biçimseldir.*

İçten dileğim, bu satırları okumak fırsatı bulan Milli Eğitim Bakanlığı üst düzey yöneticilerinin, “biz bunları zaten biliyoruz” diye mırıldandıklarını duymaktır.

Yukarıda savladığım durumların somut olarak gözlenmesi için uygun bir fırsat 15 Haziran 2000 Cuma günü yakalanabilir. Okulların tatil olacağı o gün bir çok öğrencinin okulun bahçesinde ya da bahçe duvarının hemen ötesinde kitaplarını, defterlerini, formlarını yaktıklarını, yakaladıkları uygun bir zamanda da okulun camlarını kırdıklarını gözleyebilirsiniz. Eğitim sisteminin kendi işleyişi ile yarattığı bu sonucu değerlendirirken “*hemen dün*den” daha geriye gitmeye gerek yoktur sanırım. Bu sonucu şu ya da bu iktidarın eğitim politikaları ile açıklamak da olanaklı görünmüyor. Bu eğitim yönetiminin teknik hatalarının sonuçlarından bazılarıdır ve bu sonuçların dünkü kararların teknik yönlerini hazırlayan yorumlayan ve uygulamasını planlayıp izleyen üst yönetimdeki bürokratlara, teknokratlara, yöneticilere ait olması gerekir.

Kültürümüzün içeriği zengin bir deyiş ile “**kişi kusurunu bilmek gibi irfan olmaz**” Milli Eğitim Bakanlığı üst yöneticilerinden beklenen yetkin kişiliklerine yaraşır biçimde bu irfan düzeyine ulaştıklarını yeni kişisel ve kurumsal kararları ile kanıtlamalarıdır.